

قانون کیفر عمومی

اولین مقررات جزائی در سال ۱۲۹۸ در کابینه وثوق الدوله بنام (قانون جزای عرفی) تصویب و چاپ و منتشر شد و با مخالفت علمای وقت که آنرا مخالف احکام شرعی و در نبودن مجلس شورای ملی منافی قانون اساسی میدانستند روبرو گردیده و لذا رسماً بموقع اجرا در نیامد ولی دادگاه‌ها که قانون دیگری در دست نداشتند کم و بیش در موارد حبس بآن عمل میکردند.

در سال ۱۳۰۲ اجازه تدوین قانون جزا از طرف مجلس چهارم به کمیسیون ۱۲ نفری داده شد ولی در آن دوره اقدامی بعمل نیامد.

در دوره پنجم قانون مجازات عمومی فعلی را کمیسیون مجلس شورای ملی عدلیه در سال ۱۳۰۴ تصویب و دولت بموجب اختیارات وزیر عدلیه وقت بعنوان موقت بموقع اجراء گذارد و در سال ۱۳۱۰ هم متمم بر آن اضافه گردید. متعاقب آن باقتضای وقت تغییراتی در بعضی مواد آن صورت گرفت که بشکل فعلی درآمد ولی باز هم چه قسمت‌های اصلی و چه مواد تغییر یافته شایستگی وضعیت امروزه را ندارد و مستلزم تغییرات دیگر میباشد که خلاصه قسمتی از آنها بشرح زیر است.

۱ - در ماده ۱ مقرر است (جرم‌هاییکه موافق موازین اسلامی تعقیب و کشف شود بر طبق حدود و تعذیرات مقرر شرع مجازات میشود) چون آن جرم تعریف نشده و با عدم ارجاع امور کیفری محاکم شرع مسلم است که آن جمله زاید میباشد.

۲ - قسمت مجازات اطفال علاوه از اشتباه در ماده ۳۵ سایر مجازات‌های خفیف مناسب با جرائم آن نیست زیرا جوان‌های ۱۵ و ۱۶ ساله امروزی با تحصیلات دبیرستانی اطفال سابق نیستند و نباید اعمال آنها را که بیشتر از روی عشق یا غرض ورزی مرتکب میشوند سرسری گرفت کما اینکه سعدالله قاتل فلور را با اعتراف به طمع خواستگاری فقط به سه سال حبس محکوم کردند در حالیکه کسی که بتواند یک انسان سی ساله را به گناه عدم ازدواج با اواز پای درآورد نمیتوان او را در تعیین مجازات غیر رشید نامید.

- ۳ - مصونیت اشخاص شصت ساله و زنان در ماده ۶ و ۴ از حکم اعدام با قید جمله آخر ماده مزبور کماکان لم یکن میباید زیرا همان قتل عمد است که مستلزم حکم اعدام میگردد و جرائم خفیف تر مستلزم مجازات اعدام نیست.
- ۴ - معافیت مندرج در ماده ۱ و ۴ معطوفاً بماده ۱۷۹ بعلت عدم توصیه کیفیت مصداق خارجی را فاقد است و بدین جهت مرتکبین را به اشد مجازات و حتی اعدام محکوم کرده اند و با قبول اینکه در این جرائم شهود و دلایل مثبت معمولاً موجود نیست یا باید قضیه بخوبی روشن و بی آن معافیت اسمی بلا عمل حذف گردد تا اشخاص به اطمینان آن مقررات مرتکب جرم نگردند.
- ۵ - مواد ۵۱ و ۵۲ مربوط بمرور زمان با وضع مواد اضافی به آئین دادرسی کیفری قابل تغییر و توضیح است.
- ۶ - غرامت های نقدی دو بیست ریال و پنج تومان مناسب با ارزش فعلی پول امروز نیست.
- ۷ - برای سقط جنین مجازات شدید تعیین گردیده حال آنکه بعضی اوقات از نظر حفظ حیثیت خانوادگی در مورد پاره خطاها و لغزش ها و جلوگیری از رسوائی بمصلحت است و لذا آن مواد مستلزم تعدیل میباید.
- ۸ - در ماده ۲۰۸ که طرف دختر کبیر و رشید است او را از مجازات معاف داشته اند و لا اقل او نیز مستحق نصف مجازات مقرر خواهد بود.
- ۹ - ماده ۸۰ با وجود مواد ۳۱۶ تا ۳۲۰ قانون دادرسی و کیفر ارتش فاقد موضوع گردیده و آنهم قابل حذف است.
- ۱۰ - جرائم خیانت به کشور و یا نهب و غارت در قانون دادرسی و کیفر ارتش بطرز تکمیل تر و شدید تر مقرر گردیده و مؤخر بر مواد قانون کیفر عمومی است.
- ۱۱ - ماده ۱۳۰ - هیچوقت بمورد عمل در نیامده و مأمورین بخشداری و ژاندارمری دایم به آن کارها اشتغال دارند و با اعتراض متداعیین تا کنون وقعی گذاشته نشده و همچنین است ماده ۱۳۷ که همه روزه در دهات مورد عمل است و خودداری از پذیرائی موجب تعقیب بعنوان توهین و تمرد نسبت بمأمور دولت گردیده.
- از این قبیل معایب و نواقص در مواد قانون کیفر عمومی زیاد است و با

اینکه در قوانین مختلفه دیگر ضامم و مقررات دیگری به اکثر مواد مزبور اضافه شده باز هم مناسب امروزه نیست.

بعلاوه متعاقب قانون کیفر عمومی نظر به احتیاجات روزمره کشور و سازمان‌های جدید از قبیل راه‌آهن و هواپیمائی و رانندگی و غیر آنها قوانین متعدده دیگری حاوی مجازات‌های گوناگون تصویب و اجرا گردیده که اکنون مجموعه جزائی تنظیمی نگارنده مرکب از یکصد قانون و بیشتر است که بعضی از آنها با قوانین دیگر اصطکاک دارد و در بعضی از آنها فقط به جمله (نسخ قوانین مغایر) اکتفا شده و از این لحاظ مقامات رسیدگی جزائی بخصوص جوانان لیسانسیه و دکترا غالباً در حال اشکال و تردید قرار میگیرند و لذا مصلحت کشور ایجاب میکند که تجدید نظر کاملی در قوانین کیفری بمرحله عمل درآید و یک قانون جامع و مفیدی که متناسب با حال حاضر باشد تدوین گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی